

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

»ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК« излази једанпут недељно. По потреби биће ванредних бројева. Претплата се шаље уредништву у Београду »Краљев трг« до Управе града Београда, а у унутрашњости код овлашћених скупљача или на пошти. Цена је листу: селима, које улазе у састав општине а која је већ претплаћена, чиновницима, учитељима, званичницима, општинским писарима и осталим званичницима у опште годишње 12, полугодишње 6 динара. Гостиопичарима и механџијама из унутрашњости годишње 16, полугодишње 8 динара. Жандармима годишње 8, полугодишње 5 динара, ну ови се по овој цени могу претплатити само преко својих командира полицијских односно пограничних одреда. Надлештвима у опште 20 динара на годину. За иностранство: годишње 24, полугодишње 15 динара. Поједини бројеви »Полицијског Гласника« не продају се. Рукописи не враћају се.

О ЈАВНОЈ ПРОДАЈИ

пише Свет. Јањић, члан Касације

Од како су ступиле у живот »Измене и допуне у грађанском поступку од 14 јула 1898 године« учестале су тужбе за поништај јавних продаја, и разуме се, судови неке од њих оснавају а неке поништавају.

Ми смо наумни да говоримо о овим последњим, тј. о онима за које судови налазе да нису извршене по закону, и да изнесемо начин, не би ли ових мање било, јер кад се продаја поништи, онда

а; штети се онај у чију се корист наређује продаја;

б; увећава се посао код власти, јер поново треба писати оглас, одређивати дан за продају, слати оглас у штампу, окружној општини и општини где се врши продаја, саопштавати ову интересованим особама итд.; и

в; штете се и сами извршиоци продаја а ови су махом сиромашни и најмлађи чиновници, јер их судови осуђују на плаћање трошкова и накнаду таксе.

Још више заслужују пажње они, који нису радили у претходним радњама (попису итд.) већ су им акта дата у очи продаје на рад.

Да свега овога неби било или да би се број умалио, — побудило нас је те исписујемо ове редове.

Да пређемо на ствар.

До измена и допуна од 14 јула 1898 године у грађанском поступку*) продаја би вредела и кад не би било испуњено оно, што прописују §§ 466 и 477 грађ. поступка. Сад без ових услова, неби ваљала продаја.

Допуњена су, поред осталог, и наређења у §§ 468, 471, 475, 476, 478 и 481 грађ. поступка која јако утичу на правилност јавне продаје.

Да би одговорили постављеном задатку, говорићемо само о оним допунама, које утичу на ваљаност јавне продаје, остављајући да о самим допунама проговоримо коју — други пут.

Према § 501 грађ. поступка, јавна је продаја неуредна, кад не буде урађено по §§ 466, 468, 471, 475, 476, 477, 478, 479, 480, 481 и 486 грађ. поступка.

Видимо да су у § 501 унесена још два §-а којих пре није било до допуна а то су § 466 и 477 а имамо и допуњене и нове.

Да би извршила продаје избегао оно што смо у почетку нагласили под а, б и в, треба на неколико дана пред продају добро да проучи акта, нарочито ако није сам радио у претходној радњи, па кад се увери, да је поступљено у *свему* (ми ову реч подвлачимо) што се тражи по сада допуњеном § 501 грађ. поступка и допуњеним §§-има о којима наведосмо да утичу на ваљаност продаје (а као што ћемо навести, биће чешће случајева да тако није) онда нека иде и изврши продају. Нађе ли да нису испуњени сви услови који се траже за једну јавну продају, — нека седне и напише реферат у коме нека наведе недостатке у претходној радњи и нека каже да са тога не може да изврши продају.

Извршиоци нека не мисле, да, ако је претходна радња била удешена по прописима грађанског поступка који су важили до допуна, да ће продаја бити ваљана и ако не одго-

вара допунама, не, та ће продаја пасти, разуме се, ако је продаја вршена после 14 јула 1898 г. и ако противу ње буде поднесена тужба.

Мислимо да смо се изјаснили јасно и одређено те да ће нас разумети сваки, но за сваки случај да ово објаснимо примером.

По недопуњеном § 466 грађ. поступка, попис дужниковог имања био је ваљан, ако га је извршила и општинска власт*)

Тај попис извршен је, узмимо 25 априла 1898 године.

Продаја одређена је за 25 јули 1898 године и извршилац узев, да је сва претходна радња извршена правилно по закону, узме да је и попис добар и не обзирући се, што се по допуњеном § 466. грађ. поступка тражи изрично, да је попис извршила полицајна власт, — па изврши продају.

Или, по недопуњеном § 501 грађан. поступка, није био услов за ваљаност продаје ако ова не одговара и пропису § 477 грађ. поступка. Сада је и то услов.

Да ли ће вредети оваква продаја?

Одговор је негативан, тј. да продаја неће вредети а у потврду нашег мњења, да наведемо и један од чешћих случајева, где је оваква продаја поништена.

Ево тог случаја:

Васа М. тужио је М. Б. писара што је 22 августа 1898. године на јавној лицитацији продао непокретно имање Бр. 11 " а попис је извршила општинска а не полицајна власт, па је тражио да се поништи продаја.

Тужени је доказивао важност продаје.

Првостепени суд решењем од 3 фебруара тек. год. № 1298 одбио је тужиоца од тражења, узев, да је попис уредан.

Али, Касациони суд на жалбу тужиоца, поништи 3 марта тек. године под № 1901 ово решење са ових разлога:

»Пошто је ова продаја извршена 22 августа прошле године а то је већ, кад је закон од 14 јула 1898 године о изменама и допунама грађанског поступка био у снази, то је извршила полицајна власт ову продају као и попис и процену имања требала да изврши по одредбама тих допуна а на име по § 466 грађ. поступка, па кад се из акта под № 18497 види, да суд није тако урадио, јер попис и процену није вршила полиц. власт већ општинска, онда је погрешно, кад је одобрио ову продају и тужиоца одбио од тражења.

Једно пак одељење Касационог суда не узима овако ову ствар.

Ево тог случаја и из тога одељења.

Светозар К. из Ј. тужио је среског писара Л. из С. и тражио је, да се поништи продаја његовог имања, коју је извршио тужени на дан 23 септембра 1898 год. поред осталог и за то, што попис није извршила полицајна већ општинска власт.

Првостепени суд одбио је тужиоца од тражења решењем од 16 децембра 1898 год. № 25104 узев, да не стоји разлог тужбе кад је попис извршен пре измена и допуна у грађанском поступку од 14 јула 1898 год. а за које измене и допуне полицајна власт није могла ни да сазна, пошто је оглас, по коме је продаја одређена, писан 2 јула 1898 године а тада је попис могао да важи по закону и ако је извршен од општинске власти.

*) Ради краткоће у овој расправи ми ћемо ове измене и допуне назвати само »допуне« да би избегли честа понављања.

*) Било је судија и у највишем суду који су противно мислили. Већина се колебала, и час је била за час против.

По жалби тужиоца, Касациони суд одобрио је 26 априла тек. године под № 3627 првостепено решење.

Многи ће запитати, па од куда то да не вреди продаја, која је извршена 22 августа и 23 септембра прошле године, кад је сва претходна радња извршена према дотадашњим законским прописима, зар закон има повратну силу?

Тако је питао Касациони суд један веселник, који је тужен за поништај јавне продаје и која је поништена услед примедба Касационог суда, па поред овога осуђен и на плаћање парничних трошкова и накнаду таксе.

Заиста постоји правило, да закони немају повратну силу, које је правило унесено и у наш § 7 грађан. законика као и да нови закон не треба да вређа већ стечено право; али, постоји опет и друго правило да формални закони — грађански поступак овде — имају ту привилегију, да имају повратну силу и да за расправу грађанских спорова важи увек садашњи грађански поступак*)

И шта је даље било услед поништења јавне продаје.

Продаја је одложена.

Поверилац је незадовољан, посао увећан и отсжан а извршилац осуђен, да из оне мале плате плаћа тужиоцу парничне трошкове и таксу.

Казали смо напред, да извршилац продаје треба, на случај када види, да претходна радња једне продаје, није извршена према допуњеним прописима грађ. поступка, — да ретерагом изнесе неправилности, па да не извршује продају; јер држимо, да због оваког одлагања продаје неће Господин Министар унутрашњих дела да примени пропис § 500 а; грађ. поступка, пошто овако одлагање има ослободу у закону и оно неће бити одлагање, протезање или одуговлачење са продајом но у ствари хитање да се продаја изврши и један посао из руку избаци.

Како на извршењу код полицијне власти има врло много предмета, у којима је претходна радња за продају непокретног имања извршена по недопуњеним прописима у грађан. поступку, то би добро било да и надлежни учине са своје стране што треба, те да се продаје, због неправилних примена допуњених прописа за извршење јавне продаје, не ниште, посао не отежава а грађани и извршиоци не штете.

Из она два случаја која смо напред навели, неједнако се примењује закон у одељцима Касационог суда.

Како је једнообразност најсветији аманет, који је законодавац оставио Касационом суду, то би надлежни требало опет, да изнесе ове две супротне одлуке пред општу седницу Касац. суда, те да она донесе *ничелну одлуку*, да ли вреди продаја и ако јој претходна радња није удешена по допуњеним прописима грађ. поступка, већ по дотадашњим прописима, који су важили за вршење јавне продаје; а кад ово учини, онда ће се изјаснити, и, да ли формални закони имају повратну силу или не.

О ТРАГОВИМА

(НАСТАВАК)

Друга једна метода, коју такође Ходан препоручује, захтева да се формовање врши смесом, која би била састављена из подједнаких делова гипса, цемента и песка. Та смеша сипа се у стопу и то тако, да се над њом за палац извиси а и да земљиште око трага буде за три прста у ширину и палац у висину покривено. За тим се преко тога рашири један влажан рубац и кроз решетку на њ дотле вода сипа, док се смеша скроз не овлажи. Тако добивени калуни прилично очврсну, али су у томе изгодни, што се круне, кад их човек ма и после неколико дана само прстом додирне. Осем тога ова метода има још неких штетних страна, пошто се заливањем водом ствара поплава, која може да нашкоди другим траговима, који би се нашли у близини. Поред тога тешко је знати, да ли је и кад смеша скроз овлажена. Је ли још траг постао у влажном земљишту, које је још и за време формовања мокро, смеша не ће за дуже времена очврснути, што је у већини случајева, разумемо се, штетно. Ја нисам могао увидети ни једне користи од те врсте формовања.

*) Види стр. 8. Теорије грађанског поступка од Андре Ђорђевића, прва половина.

Игулен нам казује један начин, који је у многим погледу корисан. Он вели, да се над стопу метне један роштиљ, на који се положи комад гвозденог лима који да буде мало већи него стопа. На тај лим се метне жеравица, која ту остане дотле док се стопа ваљано не угреје. За тим се роштиљ, лим и жеравица уклоне, и у стопу се сипа толико фино разређене стеаринске киселине, колико је може да прими угрејани материјал, из кога се стопа састоји. Чим се материјал расхлади, и стеаринска киселина је очврснула, сад је у неколико ствар вештине, да се та кора од стеарина извади из материјала, који је окружава. Пође ли нам то за руком, онда имамо врло чисту и јасну форму.

Код ове методе има пре свега незгода у тешкоћи набављања потребног материјала, као и у томе, што увек треба радити с великом брижљивошћу, кад се стеаринска киселина у стопу сипа, а за тим форма вади. У осталом стеаринску киселину је лако набавити, пошто се може просто једна стеаринска свећа (мили свећа) иситнити, да би се имало материјала. Али чисто механичким путем тешко је стеарин довољно разредити; то се чини растварањем и таложењем, кад се раздробљена свећа у алкохол метне. Пошто се стеарин растворио, досипа се хладна вода све дотле, док цео стеарин не изиђе на површину у облику врло танких пахуљица. За тим се течност одлије а фини стеарински прах осуши се на упијајућој хартији.

Сад имамо једну теоријски врло фини масу; али кад се осуши, она се тако згусне, да се добије супстанција, која се мрви и која није ни најмање финија од стеарина настругана ножем. Произвођење те масе на лицу места не може се ни замислити, а да је опет човек уза се непрестано носи, такође је незгодно. Напослетку не треба заборавити, да ће стопа у земљи или иловачи услед тако наглог сушења веома изменити свој облик и постати неправилна. Према томе у оваквим приликама форма од стеарина не би била поуздана.

Само у једном случају може се ова метода као потпуно добра препоручити, а то је, кад траг нађемо у песку, у прашини, у брашну и т. д. Тада се стопа грејањем сасвим незнатно шири, ситни стеарински прах не покреће пешчана зрна а кад се стеарин охлади, лако се извади. Препоручујем заједно са *Сменштајном*, да се стопа најпре не загрева па онда стеарински прах сипа, већ да се чини обратно; у стопу се сипа много стеаринског праха, стружући ножем стеаринску свећу, тако да струготине у стопу падају. За тим се узме какав усидан лим или друго усидано гвозђе и држи дотле над стопом, док се стеарин не истопи и у песак не продре и т. д. Онде где је било мало стеарина наструге се још, а затим опет угреје. Напослетку се форма извади сасвим полако. У оваквим приликама забрањено је свако манипулирање цементом или гипсом, пошто би се тако стопа у песку потпуно упропастила. Дакле за овакве стопе остаје нам једино стеаринска метода.

За извесне случајеве Игулен је за употребу форми од туткала, које он на име препоручује за стопе у снегу. Скува се обично столарско туткало као што га и столар кува за своје послове, само мало гушће. За тим се чека, док се туткало толико не охлади, да већ хоће да се стврдне, па се онда у таквом стању у стопу сипа. Ту убрзо стврдне и постане получврста питијаста маса, која се сад може из стопе извадити. Лесмо ли удесили згодан тренутак у хлађењу туткала, онда ће нам испасти за руком, да и у снегу добијемо извесне форме, пошто хладноћа снега млаком туткалу тако брзо одузима топлоту, да се туткало пре смрзне но што снег окопни. Тако исто могу се форме добијати у влажној иловачи, у влажној земљи, у блату. Је ли стопа сува, мора се добро натопити машћу, иначе форма од туткала не извади се тако лако. Ова метода је корисна због тога што је проста и што је столарско туткало лако свуда добити; туткала је потребно сразмерно једно мало, не мора се дуго кувати, а и свакоме је тај посао познат. Те форме од туткала имају само те рђаве стране, што нису са свим тачне, јер н. пр. утисци од чавлића не испадају јасно, па онда форма од туткала у сушењу знатно се умањује, скупља и искривљује. Таква једна форма може се за време летњих жега после неколико сахата тако смањити, да је човек не позна; према томе требало би је увијати у влажну крпу, која никако да не буде у непосредном додиру. За такве случајеве, где човек нема при руци ништа сем туткала, препоручујемо ту методу формовања, а за стопе у снегу и нема другог

средства. Добро је, да се пре сипања туткала више поширих трака (до 30 мм. широке) метну попречно преко стопе и утисну у њу, а за тим се преко њих сипа туткало. Пошто с обе стране вире крајеви од пантљика, форму је на тај начин лако с помоћу њих из стопе извући. Код снежних трагова наравно да то није потребно, јер се форме иначе лако ваде.

Хоџман препоручује, да се употреби гипс или цементни песак, али за тим ради исто онако као и Ходан. После многобројних покушаја дошао сам до уверења, да цемент није за формовање, осем у случају велике нужде. Пошто свака комисија не може да уза се вуче по неколике киле цемента, човек је принуђен, да купује цемент код каквог сеоског трговчића. Али код њих се ретко кад може наћи добар и чист еспап. Стручњаци обично кажу: „Добар цемент је нешто врло добро, рђав цемент нешто врло рђаво“. И у ствари форме од рђавог цемента неупотребљиве су, па чак и од доброг цемента нису најбоље, јер никад нису довољно оштре и доста пута не стврдну се за дуже време, нарочито кад су у влази. Понеки пут цемент неће брзо да се стврдне ни под добрим погодбама, а ако у придодатом песку или води има још мало иловаче (смртог непријатеља цемента) сливена форма се више пута мора бацити.

Нејасно ми је, како се може препоручивати мешање цемента с гипсом, пошто гипс под свима погодбама штетно утиче на цемент. Бруно Керл („Handbuch der technischen Chemie“) вели, да цементу шкоди већ два процента гипса и да гипс чини, да се цемент лагано стврдњава. Кад се већ мора за формовање употребити цемент, онда нека се узму 2 дела цемента, 1 део песка, у ком нема иловаче, и $\frac{1}{2}$ дела чисте воде, која није замућена иловачом. Кад се има сув песак, онда се најпре добро измена песак и цемент, па за тим сипа вода; има ли се пак само влажан песак, најпре се измена цемент и вода, за тим се дода песак, па онда се смеса сипа у стопу (Бруно Керл). Ваља имати на уму, да се цемент просечно шири у сразмери 100 = 118, тако да је форма прилично већа од самог трага. Затим ћемо наићи на тешкоће, кад се те форме морају лити на мразу, пошто се вода замрзне пре но што се гипс стврдне, тако да се коначно стврдњавање не може постићи. „Thonindustrie = Zeitung“ препоручују да се при радовима с цементом, који се морају вршити за време мразева, дода води толико соли, колико она може да раствори. Теоријски та ствар тако стоји, пошто се раствор соли тешко мрзне, тако да се цемент може пре стврднути, но што ће се со смрзнати. Ја сам чинио огледе неколико пута и под разним погодбама, али сам сваки пут добијао дробну, пешчану и сасвим неупотребљиву масу.

Кад се сведе све ово што смо досле рекли, доћи ћемо до резултата, да све наведене методе треба употребљавати само изузетно или у особитим случајевима. Али скоро увек ћемо имати успеха, кад употребимо стару методу, коју препоручује и Крамер („Handbuch der gerichtlichen Medicin“, 1857) а која се састоји у томе да се ради раствором гипса; исто је тако добар и восак, а у многим случајевима и бољи но и гипс.

(Наставиће се).

ФРАГМЕНТИ

о

ПСИХОЛОГИЈИ ПОЛНОГА ЖИВОТА

од Д-ра Крафт-Ебинга проф. у Бечу.

(наставак)

Из слагања ових обеју стања свести, што се тиче величине њихових предмета, излази, да она набујају до огромне снаге, и да потискују све противне мотиве. Из сличности у погледу на несхватљивост њиховог правог предмета, излази, да оба лако прелазе у пусте сањарије, при чему живахност осећаја претеже далеко јасност и сталност представа. При овим сањаријама у оба случаја игра улогу, поред очекивања несхватљиве среће, уједно и потреба за безгранично подвргавање.

Из многих тачака, у којима се слажу обе ове сањарије, јасно је, да при великом интензитету једна другу могу да замене, јер свако снажно подизање једног елемента у душевном животу уздрма и своју околину. Један исти осећај

изазива дакле код обеју представа, с којима је везан, час један круг представа час други. Оба ова душевна надражења могу се претворити у нагон за свирепост, било то активна или пасивна свирепост.

У области религиозног живота долази се на тај начин на жртвовање. Жртвовање се спаја с представом, да ће жртву божанство уживати материјално, за тим, да је то њему у част, као знак завености, трибут, уз то још, да ће се тим грех и кривица према божанству уништити и стећи блаженство. Састоји ли се пак жртва, као што је у свима религијама случај, у мучењу себе сама, то она служи код религиозно раздражљивих природа не само као знак зависности и као еквивалент, којим се садашње муке исплаћују будућом наградом, већ се и све оно, што долази од бескрајно љубљеног божанства, што се дешава на његову заповест или њему у част, осећа као велика наслада. Религиозне сањарије воде тада екстази, једноме стању, у коме је свест у психичким насладама тако заузета, да се представа претрпљеним мукама може добити само без њеног квалитета о болу.

Религиозне сањарије могу довести и до радости, што се други жртвују, ако је сажаљење према туђем болу компензовано религиозним насладама.

Да се и у области полног живота до тога може доћи, показује садизам и особито мазокизам,

Па тај се начин може свести више пута констатовано сродство између религије, похотљивости и свирепости на следећу формулу: Религиозно и полно афективно стање слажу се на висини свога развића у количини и каквоћи узбуђења, и могу се при згодним приликама заступити. Оба стања могу услед патолошких прилика претворити се у свирепост.¹⁾

Са истом јачином делује полни фактор на буђење естетичких осећаја. А и шта би било од уметности и поезије без полне основе! У чулној љубави добија уметност ону топлину фантазије, без које право уметничко дело није могуће, а у ватри чулних осећања добија она пламен и топлину. Тиме се и објашњава, да су велики песници и уметници похотљиве природе.

Овај свет идеала отвара се са наступањем полних појава.

Ко се у овој периоди живота није одушевљавао узвишеним, племенитим и лепим, остао је целог свог живота филистар. Та зар не деља песме у овој епоси онај, који нема никаква песничка дара!

На граници физиолошке реакције стоје појаве при развићу пубертета, где ово нејасно, чежњиво расположење ствара презирање живота, често пута с жељом, да другима напакости (слабе аналогije психолошке узајамности између сладострашћа и свирепости).

Љубав прве младости има романтички, идеалистички карактер. Она подиже предмет љубави до апотеозе. У својим почетима је љубав платонска и обраћа се често сликама поезије, историје. С пробуђењем чулности у опасности је, да своју идеалистичку моћ пренесе на лица другог пола, која су душевно, телесно и друштвено у преимућству. Отуда постају мезалијанце, заблуде са свом трагиком страсне љубави, која често долази у конфликт са прописима моралним и са пореклом, па се кадкада завршује и самоубиством или двоструким самоубиством.

Сувише похотљива љубав не траје дуго и није права љубав. С тога је прва љубав по правилу веома пролазна, јер она није ништа друго, већ изазивање страсти, ватра од сламе.

Само је она љубав права љубав, која се наслања на морална преимућства љубљенога бића, које не даје само радости, већ је вољно, да сноси и све болове и да све жртвује.

Љубав јако обдарена човека не устеже се пред никаквом опасношћу и тешкоћом, ако се тражи, да се мило биће задовољи и очува.

Последнице су херојска дела, презирање смрти. Таква је љубав изложена опасности, да приликом постане злочинство,

¹⁾ Ово тројство нашло је израза не само у горе описаним појавама, већ и у побожној литератури, па и у уметности сликарској у времену пропадања. Озлоглашена је у овом погледу група св. Терезије од Беринија, која „пада у хистерички несвест на један мраморан облак, док један сладострасни анђео пушта у срце стрелу (божанске љубави)“. (Lübke).

ако морална основа није јака. Одвратна мржња на оваквој љубави јесте љубомора. Љубав слабо обдарена човека је сентиментална. Она при околностима води и самоубиству, ако се на њу не одговара или јој се смета, док при истим околностима јако обдарени човек може постати зликовац.

Сентиментална је љубав у опасности, да постане карикатура, где морални елемент није јак (Ритер Тогенбург, Дон Кихот, многе љубавне и трубадурске песме Средњег Века).

Таква љубав има бљутави, сладак укус. Она постаје услед тога и смешна, док иначе испољавање овог најснажнијег осећања у човеку побуђује, како кад, саучешће, поштовање, страх.

Често пута прелази ова слаба љубав на слична поља; на поезију, која је тада слатка, на естетику, која тера у крајност, на религију, где пада у шаке мистици и религиозним сањаријама, а ако је морална подлога јака, прелази у виду секте. Од свега тога има по нечег на љубави у времену пубертета. Стихови из тога доба могу се читати само они, што су испали из пера песника, обдарена божанском милошћу.

Поред све етике, потребне љубави, да се може уздићи на праву и чисту висину, остаје увек њен најјачи корен — чулност.

Платонска је љубав бесмислица, самообмана, лажно назначење за сличне осећаје.

Пошто љубав полази од чулне похотљивости, то се она по правилу може замислити само међу индивидуама различнога пола, способних за полни спољ, нема ли ових погодаба, или ако се оне униште, на место љубави ступа тада пријатељство.

Значајна је улога, коју играју полне функције при стварању и одржању самољубља код човека. Где нема мужанства и самопоуздања, као што нам пружају пример невротични онанисти и импотентни људи, даје се проценити овај фактор.

Са свим правилно примећује Ђурковецки (Männ. Impotenz, Wien, 1889) да се млади и стари људи душевно битно разликују услед своје потенције, и да импотенција веома штетно утиче на радост према животу, душевну свежину, самопоуздање и на полет фантазије.

Овај недостатак је у толико упадљивији, што раније човек изгуби своју потенцију и што је дотични чулније обдарен.

Нагло губљење потенције води тешкој меланхолији, па чак и самоубиству, јер је за такве природе живот без љубави несношљив.

Али и тамо, где ова реакција није овако нагла, изгледа потенције лишени човек мрзовољан, егостичан, суревљив, филистар, без енергије, слабога осећања самопоуздања и части, кукавица.

Аналоге појаве опајају се код ушкопљеника, чији се карактер после самога акта мења на горе.

Још снажније показује се недостатак потенције у смислу формалне ефеминације.

Психолошки мања промена, али ипак приметна, јесте код жене, која је с полним животом раскретила, поставши тако — матрона. (Наставиће се).

ЗЛОЧИН И КАЗНА

РОМАН Ф. М. ДОСТОЈЕВСКОГА

с руског Јефта Угричић

12

На његову срећу кроз капију је прошло опет све добро. Баш као да је наручио, улазио је кроз врата пред њим у истом тренутку огроман товар сена, те га је сасвим заклањао за све време, док је пролазио кроз капију, и тек што товар изиђе испод капије на двориште, он замаче часом надесно. Онамо, с оне стране товара, чуло се, како вичу и како се препиру неколико гласова, али њега нико није спазио, нити се когод с њиме срео. Многи прозори од оних, што су гледали у ово велико четвороугално двориште, беху у тај пар отворени, али он не подиже главе. — није имао храбрости. Степенице, које су водиле баби, биле су близу, одмах из капије па надесно. Сад је већ био на степеницама...

Уданувши ваздуха и притиснув руку на срце, које му је јако кучало, у то попила и још једаред намести сикиру, па се стаде опрезно и лагано пети уза степенице, прислушкујући сваки час. Али су и степенице биле у тај пар сасвим пусте;

сва су врата била затворена; и ни на кога није наишао. На другом спрату био је један стан празан, истина, широм отворен, и у њему радили молери, али се они и не осврнуше. Он застаде, замисли се мало и пође даље. — »Додуше, боље би било, да они никако и нису овде, али... над њима су још два спрата.«

Али ево и четвртог спрата, ту су и врата, а ето и оног празног стана преко пута. На трећем спрату, по свима знацима судећи, био је и онај стан, што је лежао управо испод бабинога, такође празан: посетница, која је била тамо на вратима прикуцана клинчићима, била је скинута, — иселили се, дакле!... Сав се задувао. За један тренутак појави се у њему мисао: »да није боље вратити се?« Али није дао себи одговора, него стаде прислушкивати на бабиним вратима: унутра беше мртва тишина. Затим још једаред ослушну низ степенице, слушао је дуго, пажљиво... Потом и последњи пут погледа око себе, прибра се, исправи се и још једном опипа сикиру у замци. »Да нисам много блед? помисли он, — да нисам у великом узбуђењу? Она је неверљива... Да ли да причекам још мало... док се срце смири?...«

Али срце се није смиривало. На против, као за пакост, ударало је све јаче, јаче и јаче... Није могао више издржати, лагано пружи руку за звонце и зазвони. Прође по минута, он зазвони још једном, али сада јаче.

Нема одговора. Да звони тек онако није имало смисла. Баба је, разуме се, била код куће, али она је неверљива и при том сама. Он је у неколико познавао њене навике... и још једном прислони уво уза сама врата. Да ли му чула беху тако изоштена (што би, у опште, било тешко претпоставити) или се одиста могло лако чути, тек он на једаред разабра, као да неко опрезно хвата руком за кваку и као да чује шуштање женске хаљине уза сама врата. Неко је невиђен стојао уза саму браву и исто онако, као и он споља, прислушкивао је притајено изнутра, и, како изгледа, такође прислонивши уво уз врата...

Он се нарочито промешкољи и нешто гласније промрмља, да не би изгледало, као да се крије; затим зазвони по трећи пут, али мирно, одмерено и без икаквог нестрпљења. Кадгод се доцније тога сећао, вечито му је остао овај тренутак у памети јасно и одређено; он није могао да појми, откуд у њега толико лукавства, у толико више, што му је у понеким тренутцима изгледало, као да ће му помрчати свест, а тела својега он чисто није ни осећао на себи... За тренутак доцније чуло се, као да се реза у вратима помиче.

VII.

Врата се, као и при ранијој његовој посети само одшкринуше, и опет се два оштра неверљива погледа управиле на њега из помрчине. Ту се Раскољников заборави и учини важну погрешку.

Бојећи се, да се баба не уплаши тога, што су били сами, а и не надајући се, да ће је изглед његов умирити, он дохвати за врата и повуче их себи, да не би баби од некуд пало на памет, да их опет затвори. Кад она то опази, не трже, до душе, врата себи, али није ни кваку испуштала из руке, тако да он у мало што је није извукао, заједно с вратима, на степенице. А видећи, како стоји на вратима испречена и не да му проћи, он пође право на њу. Она одскочи уплашено, као да хтеде нешто рећи, али јој реч застаде у грлу и само га разрогачено погледа.

— Добар дан, Аљона Ивановна, поче он што је могао мекше и хладнокрвније, али га глас не послуша, преломи се и задрхта, — ја сам... донео сам вам... једну ствар... али боље хајдмо те овамо... на светлост... И оставивши њу, он, управо и не понуђен, уђе у собу. Баба потрча за њим и језик јој се развеза.

— Господе Боже! Шта хоћете ви?... Ко сте ви? Шта желите?

— Опростите, Аљона Ивановна... ја сам ваш познаник... Раскољников... ево, донео сам залогу, што сам ту скоро обз-
ћао... И он јој пружаше залогу.

Баба једва погледа на залогу, али одмах припи своје погледе право у очи незваноме госту. Она га је гледала пажљиво, пакосно и неверљиво. Тако прође неколико тренутака; њему

се учини, да у њезиним очима види неку врсту подсмеха, као да се она већ свему досећала. Он је осећао како се губи, како га готово обузима страх, такав страх, да му је изгледало, ако би га она тако и даље гледала и не би проговорила ни речце само још по минути, он би с места утекао од ње.

— Па зашто ме тако гледате, као да ме не познајете? рече он на једанпут, такође срдито. — Ако хоћете узмите, а ако нећете, — ићи ћу на друго место, немам кад да чекам.

Он није ни мислио то да каже, него, тако, само му излетило.

Баба се замисли, и одлучни тон њенога госта приметно је охрабри.

— Ама, шта хоћеш ти, баћушка, тако на једанпут... шта је то? запита, гледајући на залогу.

— Сребрна кутија за цигаре: та говорио сам вам већ прошлог пута.

Она пружи руку.

— А што сте тако бледи? Ето и руке вам дрхте? Купао си се, ваљда, баћушка, шта ли?

— Грозница, одговори он одсечно. — Мораш бити блед, хтео, не хтео... кад се нема шта јести, додаде једва изговарајући речи. — Снага му опет малакса. Али одговор је изгледао вероватан; баба узе залогу.

— Шта је то? упита она, још једном пажљиво погледавши Раскољникова и мерећи залогу у руци.

— Ствар... дуванска кутија... сребрна... разгледајте је.

— Изгледа ми баш, као да није сребрна... та што си је тако увезао.

Трудећи се, да раздреши завежљај, и обрнувши се прозору, светлости (сви су прозори у ње били затворени, не гледећи на запару), она га је за неколико тренутака сасвим оставила и окренула му леђа. Он раскопча капут и одрешу сикиру из замке, али је не извуче још сасвим, него је само држао десницом испод капута. Руке су му биле ужасно слабе; и самом се њему чинило, да му, сваким тренутком, све више обамира и коче се. Бојао се, да ће испустити сикиру... на једанпут му се нешто као заврте у глави.

— Та, ког је ђавола он ту замотао! с досадом викну баба и поче му се окретати.

Ни тренутка се више није смело губити. Он извади сикиру сасвим, измахну обема рукама, не знајући готово ништа за себе, и скоро без запињања, више бесвесно, удари је ушицом по глави. Као да при томе није ни имао снаге. Али само што је једном опустио сикиру и снага се у њему појави.

Баба је, као и увек, била гологлава. Њена, плава проседа, ретка коса, по обичају добро намазана машћу, била је сплетена у кикицу, сличну пацовљему репу, и подвијено прикачена парчетом чешља, који јој је стрчао на потиљку. Удар је пао на само теме, чему је припомогао њезин мали раст. Она узвикну, али врло слабо, и од једанпут се срџа на под, ма да је још успела, да подигне обе руке глави. У једној је руци још једнако држала „залогу“. У то он из све снаге удари и по други пут, све ушицом, и све по темену. Крв лину као из оборене чаше, и тело се завали на леђа. Он стукну, пусти је да падне и одмах јој се наже лицу; била је већ мртва. Очи јој беху избуњене, као да су хтеле искочити, а чело и цело лице било јој је набрано и грчевито унакажено.

Он спусти сикиру на под, поред мртваца, и одмах стрпа руку у њен џеп, трудећи се, да се не умрља крвљу, што је текла, — у онај исти десни џеп, из којег је она прошли пут извадила кључеве. Био је при чистој свести, нестало је му њена ума и невестице, али су му руке још једнако дрхтале. Доцније се сећао, да је био, шта више, веома пажљив, опрезан, и да се све старао, да се не убрља... Кључеве је одмах извадио; сви су као и тада, били заједно везани једним челичним прстеном. Одмах отрча с њима у собу за спавање. То је била веома мала соба, са великим орманом с иконама. Крај другог зида стојала је велика постеља, веома чиста, са свиленим покривачем, састављеним из разнобојних крпица. На трећој страни био је орман. Чудновата посла, тек што је почео ђушкати кључеве у орман, само што је чуо њихово звекетање, а као нека гроза прође телом његовим. На једанпут му опет дође да све то баци и да побегне. Али то је било само тренутно; отићи... било је доцкан. Он се чак подсмехну себи, кад му на једаред друга страшна мисао прође кроз главу. Њему

се на једанпут учини, да је баба, можда, још жива, и да још може доћи себи. Оставивши кључеве и орман, он се врати брзо к телу, дохвати сикиру и замахну још једаред над бабом, али не спусти. Она је била несумњиво мртва. Нагнувши се и разгледајући је опет из ближе, он је јасно видео, да је лобања била раздробљена и да се, шта више, мало одвојила на страну. Он је хтео већ и прстом да опипа, али трже руку; та и без тога се јасно видело. Крви је међутим натекла већ читава бара. На једаред спази на њезину врату гајтан, он га трже, али је гајтан био јак и није се могао прекинути; осим тога је био и крвљу натопљен. Покуша, да га некако извуче из недара, али је нешто сметало, запињало. У нестрпљењу он измахну опет сикиром, да пресече гајтан, онако, по телу, али не смеде то учинити, и, најзад, с муком, окрвавивши и руке и сикиру, после двоминутног петљања, пресече гајтан, не додирнувши сикиром тело, и скиде га; он се није преварио — на њему је била кеса. На гајтану су била и два крста, један од кипарисовог дрвета, други од бакра, а осим тога и емаљисана иконица; и ту заједно с тим, висила је мала, кожна, масна кеса са челичним ободом и прстеном. Кесица је била пуна набијена; Раскољников је стрпа у џеп и не загледајући је, крстове баци баби на груди, и дохвативши том приликом и сикиру, понова се врати у спаваћу собу.

Он се веома журио, дохвати кључеве и поново се стаде с њима мучити. Али како то све иде наопако: ни један кључ неће да уђе у браву. Није то због тога, што би му руке дрхтале, него он све погреша: и ако види, на пример, да кључ није тај, да неће ући, он опет гура. На једанпут му паде на памет и он закључи, да онај велики са изрецканим језичком, који се ту помешао са осталим мањим кључевима, по свој прилици неће бити од ормана (као што му је то и прошли пут на ум пало), него ма од каквог сандука, и да у том сандуку може бити све и сакривено. Он напусти орман и одмах завири под кревет, знајући, да такви сандуци обично код баба стоје испод кревета. Тако је и било: лежао је тамо повећи сандук, више од аршина у дужину, са испупченим заклопцем, обложен црвеним сафијаном, са искуцаним челичним клинчићима по њему. Зупчасти кључ од једаред уђе и отвори. Одозго, под белим застирачем, лежала је бундица од зечевине, покривена црвеном гарнитуром; под овом је била свилена хаљина, затим шал, и онда, доле, изгледало је, као да су били сами дровњци. Пре свега он се потруди, да отаре у црвену гарнитуру своје крваве руке: „Црвено је, е, па на црвеном се крв не опажа“, судио је он, и на једаред се прибра: „Господе! Јесам ли ја сишао с ума, шта ли? помисли у страху.

Али само што је додирнуо тај дровњак, кад, на једанпут, испод бунде искрену златан сахат. Он стаде све претурати. И одиста, међу дровњцима су биле помешане златне ствари, — по свој прилици све саме залоге, — гривне, ланчићи, мињуше, игле и остало. Понеке су биле у својим кутијама, друге просто замотане у новине, али тачно и брижљиво, у двоструку хартију и унаоколо свезане канапом. Ни мало не оклевајући, он поче тим стварима набијати џепове на панталонама и капуту, не бирајући и не отварајући завежљаје и кутије; али није успео, да накупи доста...

На једанпут се зачу, како по соби, у којој је баба лежала, неко хода. Он се заустави и утиша као да је мртав. Али све је било мирно, мора бити, да се преварио. На једаред се јасно зачу лаки крик, или као да је неко тихо и кратко застењао и ућутао. Затим опет мртва тишина за тренутак, два. Он је чукао пред сандуком и чекао једва дишући, али на једаред покочи, дохвати сикиру и истрча из спаваће собе.

На сред собе стојала је Лизавета, с великим завежљајем у рукама, и гледала са ужасом на убијену сестру, пребледела као платно и као да није била у стању да викне. Спазивши њега, кад је утрчао, она затрепери као лист, лаком дрхтаницом, а по целом јој се лицу распростре грчевити страх: пружи руку, отворила уста, али при свем том није викнула, него полако, натрашке, поче одмицати испред њега у угао, постојано му гледећи у лице, али никако да викне, као да јој је ваздуха за то недостајало. Он се устреми на њу са сикиром у руци: усне јој се развукоше тако жалосно, као у сасвим мале деце, кад се почну ма чега плашити, на постојано гледају на предмет, од кога се плаше, спремајући се, да заплачу. И бедна Лизавета толико је била утучена и застрашена један-

пут за свагда, да чак ни руке не подиже, да заштити своје лице, ма да је то био неизбежан и најприроднији покрет у том тренутку, с тога, што је сикира била управо над њеним лицем уздигнута. Она само што подиже мало своју слободну леву руку, далеко од лица, и полако је пружи према њему унапред, као да би хтела да га одгурне. Удар је пао општрицом посред лобање, очас просекао сав горњи део чела, готово до темена. Она се одмах сруши. Раскољњиков се сасвим збуни, дохвати њен завежљај, опет га баца и отрча у предсобље.

(Наставиће се).

НОВИ СИБИР

Под насловом: „Посета на острву Сахалину — острву за прогнате осуђенике, разматрање затвора за политичке кривце и лагуна трансбајкалског дистрикта“ говори господин Де Виндт у своме спису о путовању по Источном Сибиру овако:

„У сибирском систему свакојако има доста рђавих страна, које се неоспорно морају одбацити, али ипак се не може порицати то, да у стези превлађује благост и пажљивост. Пре кратког времена био је раздражен цео цивилизован свет услед варварства и свирепости, које се чине према осуђеницима у Сибиру. Пошто се у томе веома много претеривало, то сам принуђен, вели писац, да изнесем пред публику право стање ствари.

Онима, који хоће да сазнаду о поступању Русије у Сибиру, може послужити као поука историја „десеторице људи од Каторге“, која је недавно изнесена у једном листу у Сан Франциску, те је својим читаоцима натерала сузе на очи. Та су десеторица људи били сибирски осуђеници, и то они, који су осуђени на тешке радове. То се одељење за тешке радове зове Каторга, а лакомислени извештач тога листа написао је, да је то једно место. Један американца бродар примио их је на свој брод, јер се код тога Американца ражалило срце због њихових мука и невоља. У Сан Франциску им изиђоше на суерет с пуно интереса, тако, да су их чак изложили у једном тамошњем музеуму. Наша десеторица људи живљаху у изобиљу, и то им је било баш добро дошло, те да забораве на своје патње. Кад су једног дана видели своје портрете у једном тамошњем листу, и око њих оквир украшен кнудом и ланцима, они су се сигурно морали ухватити за трбух од смеја. А за што да се смеју? Ево за што; они су доцније признали, да се нису имали ни за шта да туже на чиновнике на Сахалину, већ да су се наситили осуђеничке досаде, те су побегли, да би покушали да нађу другде срећу. После шест месеци вели Де Виндт показала су славна десеторица људи од Каторге са свим другу слику: петорица од њих десеторице затворени су у Сан Франциску због разних рђавих дела, шести је осуђен на смрт и обешен због једног убиства, а четворице је нестало!

Осуђеници немају шта да се плаше од свирепости гувернерове и надзорника, вели Де Виндт, већ од себи равних, од осуђеника. Један страхан приказ десио се на једном руском пароброду, који је ишао из Нагасакe за Сахалин. Један осуђеник начинио је такву погрешку, да су га његови садругови осудили на то, да осам идућих дана и ноћи никако не спава. Та је казна и извршена, јер одмах по заласку сунчевом сваких два сата пазио је на њега по један осуђеник, и није му дао да заспи. — Једне опет ноћи примети Де Виндт једнога човека где клечи, с погнутом главом, а око њега се скупила гомила осуђеника, бесумње у намери да га погубе, као што се то често дешавало. Овога је пута пало у очи капетану то поступање ових нељуди, а иначе би по свој прилици био извршен план убиства. Осим ових случајева има их и сувише других, сличних. Де Виндт помиње у своме делу, да су у одељењу за осуђенике уведена и електрична дугмад, да би они осуђеници, који би дошли у опасност, могли звати у помоћ чуваре. Из тога се може видети, да је велика опасност међу осуђеницима, и да за то треба много старања од стране власти.

Сви Енглези, који су познати са Сибиrom, мисле, да руски систем кажњавања има више недостатака у пажљивости, него ли у строгиости. Али Де Виндт мисли, да тај систем има свој основни циљ, „да колонизује руску Азију,“ и у ствари и изгледа, да осуђеници имају тамо врло повољних услова за олакшавање свога положаја, као и да ступе у ред слободних грађана. У Са-

халину су осуђеници подељени на три класе: на ону, у којој су осуђеници, који имају да проведу извесан број година у затвору, и којима се допушта, да свој хлеб зарађују сами у извесном делу области; ону, у којој осуђеници морају да изуче за време суђањства какав занат; и најпосле ону, где су опасни људи, те их с тога морају да чувају у мање или више строгом заводу. Сваки новодошавши осуђеник упућује се у II. класу. Из ове класе, према вредноћи и понашању може сваки осуђеник да авансује у I. класу, или да буде смештен у III. класу. Обраћамо пажњу на то, да сваки осуђеник, који је осуђен на доживотну робију, никад дуже не проведе у затвору од 8 година.

Понеки осуђеници стварају себи брже срећу, по што је и заслужују; тако је Де Виндт видео једнога осуђеника, који је осуђен због убиства, а који сада зарађује 8000 рубаља годишње. Један је осуђеник због неких својих швиндлераја био осуђен поново на шестомесечни затвор, и с тога је много изгубио од свога угледа међу суграђанима. Један ослобођени осуђеник има изгледа да ће постати богаташем, јер је отворио кафану. Али најзанимљивија индивидуа, коју је срео Де Виндт, била је нека Софија Влефштајн; која је паре загртала с помоћу својих швиндлераја и почаснога назива „краљица деми монда.“ О њој се много говорило, кад је покушала да украде дијаманте персијскога шаха, приликом његове посете у Петрограду. Она је често бежала из затвора, и у таквим приликама образовала читаве разбојничке дружине; то јој је друштво чинило доста услуга и у самом затвору. Када ју је Де Виндт посетио, била је врло расположена и разговорна, и рекла је: „Доста сам уживала, а сад хоћу да будем мало на миру.

Де Виндт је често пута правио излет код једног бившег убице. Тај је био надзорник у једном сребрном руднику; у његовом стану послуживала је једна лепо одевена, 30 година стара служавка, — врло ретка појава у Сибиру, где је обично само мушка послуга. Наш је путник питао надзорника, Колонела Архангелског, за ову чудну појаву, и овај му је одговорио, да је та женска такође прогната у Сибир због злочинства, јер је сикиром одрубила главу своје мужу, док је он спавао; она је сада већ била издржала казну, и слободно се шета по Сибиру, што је такође један доказ, како су све то страховите личности. „Што се мене тиче,“ рече Архангелски, „ја узимам за слуге само убице, јер су они много бољи по лопови. Мој је слуга и данас некадањи убица!“

Нешто је слично томе нашао наш путник код једног господина, који није хтео никоме другоме да допусти да га обрија, него убицама, јер су, вели, они у томе послу најизвежбанији.

Писац вели, да се при транспорту осуђеника сувим путем из европске Русије у политичке затворе и руднике у Нертинску, који трају по 10—15 месеца, поступа са осуђеницима што је више могућно човечније. Неполитички кривци добијају затворе само по имену; то су већином дрвене куће, и њихови стаповници у извесним границама и под извесним дисциплинским прописима уживају извесну слободу и дружење, што их разликује много и од енглеских затвора. Ти рудници дају сребро, и радници могу чак и да ленствују, дакле њихов рад није ни приближно тежак као рад слободних енглеских рудара. Има политичких криваца пак, који су осуђени на доживотну робију, па и на њих се обраћа прилична пажња. Много зависи, разуме се, та пажња и од гувернера. Што се тиче Колонела Архангелског, о њему је један доживотни робијаш овако рекао: „О њему се не може рећи ништа детаљно, он је праведан човек.“

Бесумње таквих гувернера има још који. Али Де Виндт каже, да има и таквих гувернера, који су били потрзани на одговор од стране владе због својих поступања према осуђеницима. Као најслабију страну тога рускога система наводи писац, што политичке кривце затварају ноћу заједно са злочинцима и лоповима, чије саме физиогномије одвраћају поглед посетилаца од себе. Писац говори и о употребеним кнуде, и то врло неповољно, јер тај свирепи бич у вештим рукама може и да убије човека, и то за кратко време. Као врло строгу казну помиње писац „везивање за колица,“ и вели, да би је требало одмах укинути.

Али и сами чиновници у Сибиру не придају много важности кнуди, те се с тога ово оруђе врло ретко и употребљава, па и кад се употреби, то је у случају крајње потребе, и тада то бива човечно. Женама се не намеће рад у рудницима. Њима

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

се, шта више, чини то добротворство, што им се допушта, да их у прогонство прате деца.

Велики и брзи прираштај слободних усељавања у Сибир јесте најпоузданији доказ, да у тој земљи нису тако неповољни услови за живот. Сибир ће постати новом Аустралијом, а зликовачког и осуђеничког елемента са свим ће нестати. Већ се сада читава трећина свега сибирскога становништва састоји из лица, која су дошла у Сибир драговољно. Доб.

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА.

Владимир Јаковљевић — Гавриловић, убица, лопов и варалица.

У претпрошлом броју нашег листа, известили смо читаоце како је овај по све опасни убица, лопов и варалица ухваћен, и обећали смо им донети његову слику и биографију. Искупујемо реч.

Владимир је родом из села Сенаца, среза лепеничког, округа крагујевачког, има 22 године; издаје се за трговачког помоћника и економа; до сада је три пута судски осуђиван: једном за убиство, једном за просту и једном за опасну крађу. Судаћи по овоме, што је до сада учинио, и његовој дрскости, способности, углађености и интелигентности, Владимир ће далеко дотерати на „шатравом“ пољу, и бојати се, да не буде достојан заменик свога презимењака Илије Гавриловића.

Последња кривица, коју је Владимир учинио, и због које је тражен, јесте опасна крађа, коју је извршио г. Карлу Штенбергу, апотекарском помоћнику у Свилајци. Због ове крађе, од стране ђупријског првостепеног суда, остављен је под суд, притвор и у оков, али је, 6 фебруара тек. год., онако са оковима, побегло из притвора и остао у бегству све до 25. пр. мес., кога је дана ухваћен у Београду.

Још нешто. Владимир је, док је био у бегству, извршио још једну просту крађу. Украо је загранични пасош и још неке ствари Милутину Павићевићу, трг. помоћнику. С тим пасошем, који је доцније нађен код њега, он се слободно шетао по Београду пуна два месеца, па се шта више и власти пријавио као „Милутин Павићевић“. Када га је позорник једно вече, по захтеву г. Миливоја Радовановића, званичника управног, који га је, још из раније познавао, повео у кварт, он се почео одупирати, па и претити жандарму и г. Радовановићу, да ће их тужити суду за лишење слободе. Тек по што је преноћио у „шатронци“, признао је ко је и шта је.

Априла 27, Владимир је спроведен ђупријском првостепеном суду на осуду.

Ђорђе Младеновић, надничар, родом из Ниша има до 35 год. оптужен је за три убиства извршена: 1) 16 јануара 1895. г. над својом првом женом Костандином, коју је како се верује гурнуо с леђа у Нишаву, те се у овој удавила; 2) 2. или 3. августа 1896. год. убио свога рођеног брата Димитрија Младеновића, у винограду, у који су заједно били отишли да га од камена чисте. Ту су се завадили и Димитрије је био жртва свађе. Ђорђе га је, како прича, у одбрани ударио једном држаљом, од кога је ударца онај пао не уставши више. Ђорђе га је затрпао у истој рупи, коју су пре тога заједно ископали ради смештања камена, које по винограду буду покупили. За ово убиство није се знало, све док није Ђорђе узет на одговор за следеће треће убиство. 3) 10. јуна 1898 год. између 10 и 11

сах. ноћу, Ђорђе је у договору са **Станијом**, женом свога комшије Тодора Рањеловића, убио овога свог комшију на спавању секиром, па за тим леш Тодоров бацао уз припомоћ Станије у бунар. Овај је одмах затрпао, а сутра дан дошао и копао нов бунар, да не би пало у очи штогод комшијама.

Убијени Тодор, родом је из Бање, а жена му Станија из Сопотнице. Венчали су се у Нишу пре 11 година и изродили троје деце, од којих је првенче умрло. Друго двоје деце — женска су — и данас су у животу; једноме има 5 а другоме 2 године. — Још од првих дана по венчању Тодор и Станија нису се слагали: одмах је међу њима настао рђав и несносан живот, јер је Тодор почео злостављати Станију. Три пута ју је терао из куће, због чега су се и парничили код нишког општин. суда. Последњи пут отерао је на недељу дана пред своје убиство.

Она се тада била склонила код своје комшике и бабице Убавке, којом је приликом посетила и жену Ђорђеву. Кад се пред њим стала тужити на свога мужа, Ђорђе је утешио тиме, што јој је рекао да ће је курталисати мучна живота. Он ће, рече јој, убити њезиног Тодора, само ако му она плати за тај његов труд, што је право. — Најзад су се погодили за 20 динара. Но пошто није имала да му све плати, дала му је аконто 14 динара. Поменутог дана (10 јуна) Станија се вратила заједно са мужем у вече са жетве кући. Те вечери дошао је Ђорђе и извршио убиство над Тодором. Станија за време убиства изашла је била из собе, не могући да гледа крвав призор.

Пресудом нишког првостепеног суда од 31. окт. пр. год. осуђени су: Ђорђе на 20 год. робије у тешком окову (за дело убиства над Тодором и Димитријем; а за убиство над Костандином својом првом женом ослобођен) а Станија на 15 година робије. — Пресудом Апелационог Суда од 5. децем. пр. год. Станији је повећана казна са још пет година. — Касациони Суд одобрио је пресуду Апелац. Суда решењем од 2. јануара ове 1899. год.

Јануара 29. ове године, Станија је спроведена Управи пожаревачког а Ђорђе Управи нишког казн. завода.

Ово је у најкраћим тезима извод из злочиначког живота Ђорђевог, приљен; из званич. акта. Али, ми ћемо га доцније у једној причи оширније описати, јер је врло ин-

тересантан начин како је Ђорђе убио свог брата Димитрија, и на који је начин прикривао дело и правдао његово тајанствено нестајање.

ПОТЕРА.

Димитрије — Мита — Дуја. Још у 6. броју на стр. 48. од ове године, јавили смо, да је овај опасни зликовац и двестогодишњи робијаш побегао 9. фебруара т. г. из кладовске тврђаве. Том приликом описали смо у кратко његов лоповски живот и његов разбојнички и убилачки смер против живота г. Јосе Куртовића у Шапцу... Он до данас још није пронађен, што сведочи да је одмах из затвора прешао домаћај наших власти, иначе, он би по изнетој слици био познат и ухваћен као и сви други који су пре њега бегали и овим путем тражени. — Да је тако показује и достава једног лица које тврди:

да је Дуја из Кладова пребегла у Румунију, одатле у А.-Угарску, а одавде по свој прилици (ако већ није) прећи ће у један од наших пограничних округа. С тога ми поново износимо Дујину слику, која нека послужи органима полиц. и општ. власти да га пронађу.

Да би показали, колико нам је стало до јавне сигурности, ми са наше стране одређујемо свакоме ко га по слици позна и ухвати или га власти прокаже — награду од 100 динара. То је поред награде, коју ће можда држава од своје стране учинити.

Аврам Сабетај, јеврејин из Битоља, турски поданик, 1. маја т. год. прешао је преко Ристовца у Србију под лажним именом: *Сабетај Мусовић*. Он је од својих газда Јакова Моше Калдерона из Битоља и Јосифа Јакова Алфандари из Солуна покрао 600 златних лира. Аврам је стаса високог, сув, очију плавих, косе проседе, бркова црних, браду брија; има му 40 година. Отомански конзул у Врању, известио је о овоме тамошње окр. начелство, које депешом № 7779. моли све полиц. власти за проналазак лопова Аврама. Пронађеног ваља стражарно спровести или начелству врањском с позивом на горњу његову нумеру, или Управи гр. Београда на Бр. 11221.

Светозар Врдарић, бив. општин. писар, решењем начелника среза врачарског, стављен је под кривичну истрагу и у притвор због више казнимих дела. Светозар је у бегству, па с тога поменути ср. начелник моли све полиц. власти, да га у својим домаћајима потраже, и у случају проналаска њему стражарно спроведу с позивом на Бр. 4862. Он се може спровести и Управи гр. Београда с позивом на Бр. 11119.

Михаило — Радован — Раде Радовановић — Јовановић, бив. осуђеник, 10. тек. мес. украо је један златан женски сат на ланцу од срме, Мијодрагу Крчединцу из Београда, и побегао. Михаило има до 35 год., средњег је раста, смеђ је; кад говори замуцкује. Управа града Београда моли све полициске власти да га живо потраже и у случају проналаска њој стражарно спроведу с позивом на акт под Бр. 11115.

Милану Марковићу, трговцу из Ражња, непознати лопови ноћу између 5. и 6. тек. мес. разбили су дућан и касу, и том приликом однели му: у новчаницама од по 10 динара 4000 дин., у злату: 40 наполеона и 40 дуката; у сребру 200 дин., у никлу 200 дин., 20 талира, 50—60 цванцика и једну новчаницу од 20 марака. Начелник среза ражањског депешом № 7856. моли све полициске власти, да лопове са покрађом живо потраже и у случају проналаска њему стражарно спроведу. Акт Управе града Београда Бр. 10986.

Никола Радосављевић, Ђорђе Димитријевић — Радосављевић и Димитрије Н..., Циганин скитачки, решењем начелства округа топличког стављени су под кривичну истрагу и у притвор због крађе стоке Петку М. Цветковићу, земљоделцу из села Даљевца, среза добричког. Одмах по извршеној крађи Никола и другови му побегли су, и сада се не зна где се находе? **Никола** има до 50 година, средњег је раста; црномањаст, сувоњав. **Ђорђе** има 35 год. средњег је раста, црномањаст; има

мале, црне бркове. **Димитрије** има до 60 година, омален је, сувоњав, просед. Начелство окр. топличког актом Бр. 3640, моли све полициске власти да помен. крадљивце најживље потраже, и у случају проналаска њему стражарно спроведу. Они се могу спровести и Управи гр. Београда с позивом на Бр. 11477.

ТРАЖЕ СЕ.

Михаила Ђорђевића, калфу сарачког из Пожаревца, сина Ристе Ђорђевића, папуције, тражи крушевачки првостепени суд. Власт полиц. у чијем се домаћају Михаило сада налази нека о томе извести поменути суд с позивом на акт Бр. 809.

Станоја Аниччића и Марију жену Васе Јовановића, Цигане из села Зуца, ср. врачарског тражи нач. ср. врачарског актом № 5612. Пронађене треба њему спровести, или Управи гр. Београда с позивом на Бр. 11558.

ПРЕДАО СЕ

Видак Зелић, чија је слика изнета у потерници прошлог броја за тражење због извршеног разбојништва, предао се писару кривичног одељка г. Душану Алимшићу, који га је упутио у затвор Управе. Према томе престаје потреба за даље тражење његово.

КО ЈЕ ОВО?

Начелник среза пожаревачког актом од 9 тек. месеца саопштава ово:

»Приликом чишћења општинског бунара у селу Брежанима, пађен је у њему један човечији леш. Лекарским прегледом утврђено је, да је то леш неког непознатог лица, које је прво убијено, по том у бунар бачено. Нађени леш има од прилике око 35 год.; у оделу је сукненом; на ногама има пресне говеђе опанке, нове, вунене чарапе, влашке обојке са узицама за подвезивање, кошуљу од тежињава платна, преко које су тканице шарене боје са ђемером, који је исечен. На кајишу од амова, који се налази по врх појаса, има две кожне канаџе. На једној од њих обешена су два кључића, а на другој један велики, руски перорез. Убијено лице било је добро развијено и високо до 1.60 м. Да би се утврдила идентичност убијеног, моле се све полиц. власти, да у својим домаћајима потраже фамилију његову и мени је упуте ради даљег поступка.« Акт Управе гр. Београда Бр. 8227.

РЕД ПРИМАЊА:

Г. Министар унутр. дела, прима понедељником и петком од 11 пре до 1 с. по подне.

Управник града Београда прима сваког дана од 8—9 и од 11—12 сати пре и од 3—6 сати по подне.

Начелник министарства унутраш. дела прима сваког радног дана од 10—12 пре и од 4—6 по подне.

Инспектор министр. унутр. дела, прима од 10—12 пре и од 4—6 по подне сваког радног дана кад је у Београду.

ОДЛИКОВАЊА ПОЛИЦ. ЧИНОВНИКА

Његово Величанство Краљ Александар I благоволео је приликом свог путовања одликовати Таковским Крстом ове полиц. чиновнике: г. Мату Радовића, начелника окр. ужичког III редом; г. Милоја Мајсторовића помоћ. начел. истог округа IV и г.г. Антонија Петровијевића, Ђорђа Недељковића и Миљка Борисављевића V редом.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ И ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА

На уводни чланак «О јавној продаји» од нашег сарадника г. Светозара Јањића, члана касационог суда, обраћамо пажњу полиц. чиновницима, јер им у вршењу службе може корисно послужити.